

**Одеська обласна
універсальна наукова
бібліотека ім. М. Грушевського
Відділ інформації з питань
культури, мистецтва
та зв'язків з громадськістю**

На допомогу бібліотекарям

Бібліотеки Одещини на сторінках преси

ДАЙДЖЕСТ

Випуск 4(92)

**Одеса
2025**

БІБЛІОТЕКИ Одещини на сторінках преси : дайджест / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; Від. інформації з питань культури, мистецтва та зв'язків з громадськістю ; [підгот. О. Л. Попова ; комп'ют. набір, О. Л. Попова ; ред. О. М. Ласкевич ; худож. оформ. О. М. Ласкевич ; відп. за вип. О. Л. Попова]. – Одеса, 2025. –

Вип. 4(92) : [IV кв. 2025 р.]. – 2026. – 12 с. – (На допомогу бібліотекарям) ; 15×21. – 40 прим. : б. ц.

Дайджест складається з двох частин.

Перша частина вміщує повнотекстові статті з досвіду роботи бібліотек м. Одеси та області у IV кварталі 2025 р.,

друга – анотовані статті періодичних видань Одещини про діяльність бібліотек.

Також дайджест містить перелік видань, які були використані у випуску.

Періодичність видання: щоквартально.

**І. ПОВНОТЕКСТОВІ СТАТТІ З ДОСВІДУ РОБОТИ БІБЛІОТЕК
ОДЕЩИНИ
у IV кварталі 2025 р.**

Жовтень

Кедь В. Образотворча кототерапія: Як одесити долають стрес : [11 жовт. в Музеї української книги Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М. Грушевського відбувся майстер-клас «Котоманія»] / Вероніка Кедь // Чорномор. новини. – 2025. – 16 жовт. – С. 4 : фот. – (Суспільство. Довкілля. Повідомлення).

Образотворча кототерапія

Як одесити долають стрес

Чи не кожна ніч для одеситів – виклик ментальному здоров'ю. І хоча ми не можемо вплинути на звуки сирен чи вибухів, але можемо впливати на свій внутрішній стан. У кожного є свої способи впоратися зі стресом. А чи існує універсальний рецепт для того, щоб відновити спокій і гарний настрій у важкі часи? Якщо коротко, то так. І ця формула доволі проста: коти й малювання.

11 жовтня Музей української книги Одеської бібліотеки Грушевського разом із художницею Тамарою Білозерцевою зібрали охочих зняти напругу від тривожних новин і знайти розраду в творчості, провівши майстер-клас «Котоманія», присвячений малюванню наших пухнастих улюбленців. «Котів люблять усі, коти – це наш антистрес», – з усмішкою пояснює пані Тамара, коментуючи вибір теми для заняття. У коротких перервах між мазками пензля учасниці ділилися теплими розповідями про власних пухнастиків, а в залі панувала затишна, майже домашня атмосфера.

Тамара Білозерцева – професійна художниця, яка вже кілька років навчає і дорослих, і дітей образотворчому мистецтву. Закінчила художньо-графічний факультет, і хоча малювання завжди було частиною її життя, тривалий час працювала не за фахом, зокрема у книжковому магазині. У 2019-му, прислухавшись до свого серця, ухвалила сміливе рішення відкрити власний мистецький простір. І не прогадала. Відтоді пані Тамара у своїй артстудії «Секрет» регулярно проводить заняття, де допомагає людям розкрити в собі любов до творчості.

З особливою теплою художниця розповідає про уроки малювання з дітьми. Каже, що діти – особливі учні. Вони бачать світ по-своєму, не бояться фантазувати й сміливо виходять за межі звичних форм і кольорів. У своїй викладацькій практиці пані Тамара дає ази й розуміння технік малювання, але насамперед культивує в учнях свободу самовираження та імпровізації. На її

переконання, мета мистецького процесу полягає в тому, щоб різними шляхами прийти до гарного результату.

Коли запитуєш пані Тамару, що її надихає на малювання, вона лише усміхається: «Та що завгодно». Напевно, найбільший дар художника – уміння помічати красу в буденності. Для неї натхнення – не конкретні речі, а сам процес споглядання світу: кольори неба, тіні на вулиці, емоції людей...

Своїми враженнями поділилися й учасниці майстер-класу. Скажімо, пані Лариса відверто зізналася, що раніше майже не мала досвіду в малюванні. Починати щось нове завжди трохи хвилююче, але «Котоманія» відкрила їй несподівані усвідомлення щодо самої себе, а відтак можливість дослідити себе, відчувши свої слабкі та сильні сторони, стала поштовхом до роботи над собою. Інша учасниця, пані Оксана, щиро й емоційно зізналася, що тепер їй малювати хочеться ще і ще. Для когось майстер-клас став справжньою медитацією і приємним нагадуванням про колись улюблене, але давно забуте хобі. «Боятися точно не треба», – підбадьорлива настанова художниці допомогла створити учасницям власні маленькі шедеври: казково-мрійливі, реалістично-ніжні. Всі роботи вийшли дуже різними, але водночас – живими та по-своєму особливими.

Вероніка Кедь.

Листопад

Булгакова О. Бібліотека Грушевського: півтора століття натхнення : [у День укр. писемності та мови Одес. обл. універ. наук. 6-ка ім. М. Грушевського відзначила своє 150-річчя] / Ольга Булгакова, Євген Забіянов // Чорномор. новини. – 2025. – 20 листоп. – С. 1, 3. – (Ювілей).

Бібліотека Грушевського: півтора століття натхнення

У День української писемності та мови в Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці імені М. С. Грушевського панувала особлива атмосфера – світла, урочиста, наповнена вдячністю і гордістю: книгозбірня відзначила своє 150-річчя – півтора століття служіння культурі, знанням і національній пам'яті.

Свято розпочалося виконанням Державного гімну України солістом Одеської опери Віталієм Смирновим. Емоційну атмосферу події створювала ведуча – народна артистка України Діана Мала. У своєму щирому зверненні вона відзначила, що нинішній ювілей бібліотеки офіційно визнано подією державного рівня згідно з постановою Верховної Ради №3536-IX, що підтверджує її важливу роль у культурному просторі країни.

Зворушливо й натхненно Діана Мала повела присутніх у минуле, до тих далеких часів, коли 1 (13) червня 1875 року при Одеському товаристві взаємної допомоги прикажчиків-євреїв з'явилася громадська бібліотека. Її засновником і першим директором був Самсон Львович Бернфельд, який заклав фундамент майбутнього культурного центру.

Бібліотека швидко розвивалася та стала місцем інтелектуальних зустрічей, середовищем для дослідників, письменників і читачів. Складні роки ХХ століття позначилися на її фондах: вилучення україномовної, історичної та релігійної літератури. Та, попри всі виклики, вона вистояла, зберігши дух знань і просвітництва. Новітній етап розвитку розпочався у 1990-х, разом із відродженням української державності. Коли в 1998-му бібліотека отримала ім'я Михайла Грушевського, у своєму життєпису вона відкрила нову сторінку. Зокрема, щороку тут проводиться фестиваль «Безмежність української книги», який став її впізнаваним брендом.

Сьогодні бібліотека імені Грушевського є сучасним культурно-освітнім простором – потужним центром науки із півторамільйонним фондом у якому є рідкісні книги, унікальні періодичні видання та нотні колекції. Активно впроваджуючи соціальні й освітні ініціативи та беручи участь у загальнонаціональних і міжнародних програмах, бібліотека водночас виконує функції методичного центру для всіх книгозбірень області. Під час святкування лунало багато слів вдячності та підтримки. Перша заступниця міністра культури та стратегічних комунікацій Галина Григоренко підкреслила важливу роль бібліотек у збереженні національної пам'яті.

Перший заступник голови Одеської обласної ради Олег Радковський вручив директорці закладу Юліані Амелюченко Почесну грамоту та передав вітання від Голови Верховної Ради Руслана Стефанчука, у якому зазначалося: «Сьогодні, коли Україна боронить свій суверенітет і незалежність, роль бібліотек стає ще вагомішою – саме тут зберігається пам'ять поколінь і культурне надбання, що є основою нашої історичної сили». «Бібліотека – це велика родина однодумців, яку єднає любов до знань і служіння читачеві», – наголосив у своєму привітанні Олег Сербін, генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого.

Свої слова підтримки бібліотеці висловили керівники провідних книгозбірень Одеси та України, діячі культури, науковці й військовослужбовці – ті, хто багато років співпрацює та дружить із закладом. «Культура і духовність живуть і розвиваються там, де є захист і мир», — такими словами звернувся до присутніх заступник начальника 59-го Будинку офіцерів м. Одеси, капітан І рангу Олександр Павловський.

Мистецтво – завжди разом із бібліотекою, додаючи барв, емоцій і тепла кожному святу. Тож щирі вітання колективу ювілярки передали

директорка Одеського обласного центру української культури Валентина Вітас, голова Одеської обласної організації Національної спілки художників України Анатолій Горбенко, а також представники громадської організації «10 квітня» В'ячеслав Бондар та Інна Пономаренко.

До ювілею було проведено акцію «150 книг – до 150-річчя бібліотеки», яка об'єднала читачів, партнерів і видавців. Особливим подарунком стали 25 нових книжок сучасних українських письменників, переданих депутатом Одеської міської ради Олександром Славським.

Святковій атмосфері заходу додали яскраві виступи тріо бандуристок «Мальви» Одеської обласної філармонії імені Давида Ойстраха – заслуженої діячки мистецтв України Ніни Морозевич, заслуженої артистки України Галини Сукенник і лауреатки міжнародних конкурсів Тетяни Васильців. Глядачі також насолоджувалися витонченою грою ансамблю скрипалів «Гармонія» Одеської школи мистецтв №7 і номерами талановитих студентів Одеського фахового коледжу мистецтв імені К. Ф. Данькевича.

Ювілей Бібліотеки імені Грушевського поєднує в собі пам'ять про минуле і віру в майбутнє. Упродовж півтора століття вона зберігала скарби знань, плекала освіту й культуру, надихаючи серця та розум багатьох поколінь. І сьогодні ця знана книгозбірня продовжує свою велику місію – залишатися простором, де народжуються ідеї, оживає слово, формується національна свідомість і незгасно палає вогонь української культури.

*Ольга Булгакова,
Євген Забіянов.*

Грудень

«Це жива історія, жива Церква» : [в Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М. Грушевського відбулася презентація друк. видань Одес. екзархату укр. греко-катол. церкви] // Чорномор. новини. – 2025. –18 груд. – С. 3 : фот. – (Минуле і сьогодення).

«Це жива історія, жива Церква»

В Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Михайла Грушевського відбулася презентація друкованих видань Одеського екзархату Української греко-католицької церкви – «Шематизм Одеського екзархату УГКЦ» та книги преосвященного владики Михайла Бубнія «У Любові та Правді». Модератором зустрічі був доктор Михайло Перун, директор видавництва «Артос», відповідальний за видання цих книг.

У заході взяли участь духовенство, монашество, катехити і вірні екзархату, члени братерської організації «Лицарі Колумба», а також запрошені одесити, зокрема Ярослава Різникова, заступника директора департаменту

культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини обласної державної адміністрації, і Василь Коваль, головний диригент Одеського національного академічного театру опери і балету.

Владика Михаїл Бубній, звертаючись до присутніх, наголосив: «Мені дуже приємно, що видання Одеського екзархату презентуються саме в бібліотеці, адже у монастирях вона вважається другою за значенням після каплиці. Бібліотека – хранителька мудрості й історії. Вона поєднує в собі різні види пам'яті: історичну, людську, пам'ять життя та діяльності людей. Щиро вдячний керівництву за цю можливість». Коментуючи вихід книг, екзарх Одеський поділився своїм досвідом роботи над працею з історії Церкви, зокрема про життя та діяльність перших бельгійських місіонерів у Галичині. Він розповів, що був обмежений у доступі до матеріалів: за час радянської влади більшість архівів була знищена або перевезена.

«Те, що я знаходив для своєї магістерської роботи в семінарії, – це були лише уривки, окремі речення чи абзаци, на основі яких я відтворював історію служіння редemptористів в Україні. Тому я добре розумію цінність архівів і бібліотек для історика: важливі факти, а головне – правдиві факти. Адже правда може бути спотвореною або радикально перекрученою. Саме тому я хотів зафіксувати наше відродження, відродження нашої Церкви на південних теренах України. Саме на письмі, адже цифрові формати дуже ненадійні», – наголосив єпископ Михаїл. Щодо назви книги «У Любові та Правді» владика зазначив: «Це моє гасло служіння – як священника, тепер – як єпископа і просто як людини. Я люблю людей, своє покликання, своє служіння, люблю Одесу, люблю всіх вас. Своїм життям я б хотів відобразити образ Бога, який любить усіх нас. Щодо правди... На цих теренах історію нашої Церкви часто спотворювали, нав'язуючи стереотипи, що ми не Церква, що ми – «уніяти», навішували інші неправдиві ярлики. Тому мені дуже приємно, що в цих виданнях ми можемо сказати правду про нашу Церкву».

Під час презентації доктор Михайло Перун, директор видавництва «Артос», підкреслив, що видання книги «У Любові та Правді» преосвященного владика Михаїла є не просто представленням чергової друкованої праці, а презентацією життя, служіння, любові та щоденної присутності єпископа поруч із тими, хто цього потребує. За його словами, у книзі зібрано тексти, написані упродовж десяти років служіння владика як екзарха Одеського, голови Патріаршої комісії УГКЦ у справах монашества та національного капелана «Лицарів Колумба» в Україні.

Говорячи про «Шематизм Одеського екзархату УГКЦ», Михайло Перун звернув увагу на його дизайн і символіку: хрест над морем на обкладинці – як знак Божого спасіння, а якір на наступній сторінці – як символ опори для кожного, хто її потребує. Він підкреслив, що Шематизм є

свідченням ревної діяльності УГКЦ на півдні України та доказом того, що вона продовжує жити й розвиватися. Видання наочно демонструє присутність Церкви та її служіння: кількість парафій, мирян, дітей та всіх, кого охоплює душпастирська опіка.

Директор видавництва «Артос» також розповів про тонкощі книгодрукування і підготовки видання. Для публікації було відібрано близько 1100 світлин. Це вимагало тривалої систематизації, ретельної кольорової обробки та стало справжньою титанічною працею всієї команди. Упорядник книг, прессекретар Одеського екзархату Микола Мудрик зазначив, що обидва видання відображають те, що він побачив і почув під час служіння в Одеському екзархаті. У Шематизмі він прагнув через фотографії показати все, що побачив під час пастирських відвідин парафій правлячим єпископом владикою Михаїлом Бубнієм, а також душпастирське служіння священників та життя церковних громад. А книга «У Любові та Правді» є голосом єпископа, зверненим до вірних протягом десяти років, словами, які підтримували їх у конкретних обставинах певного періоду.

На думку Ярослави Різникової, ці дві книги є свідченням глибокої довіри між Церквою та українською державою. Ще зовсім недавно така співпраця була немислимою, бо держава, декларуючи свободу совісті, переслідувала всіх, хто вибирався з ідеології комуністичної партії. Нинішня співпраця у трикутнику «церква-суспільство-держава» показує, що духовні спільноти не лише зберігають віру, а є рушієм суспільних змін, стаючи моральним орієнтиром для України. Як зауважила пані Ярослава, презентовані книги засвідчують: справжні зміни народжуються там, де ми здатні побачити глибший символічний сенс у своїй праці.

На завершення презентації присутні поділилися своїми враженнями про видання. Так, канцлер Одеського екзархату о. Петро Маковецький зазначив: «Моя дитина переглядала Шематизм, зацікавилася фотографіями і впізнала свого батька. Це жива історія, живі люди, жива Церква». Військово-морський капелан о. Олександр Смеречинський додав: «Головна мета Церкви – Царство Небесне. Книги показують наше служіння в Одеському екзархаті та допомагають усвідомити, що ми ведемо людей до Царства Небесного».

II. ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ОДЕЩИНИ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК у IV кварталі 2025 р.

Жовтень

Бібліотека – це той храм, де завжди народжується і зберігається духовність : [як Татарбунар. центр. б-ка відзначила Всеукр. день б-к] // Татарбунар. вісник. – 2025. – 2 жовт. – С. 8 : фот. – (До Всеукраїнського дня бібліотек).

Геник В. Прониклива правда Василя Шкляра : [Одес. нац. наук. б-ку відвідав укр. літератор лауреат Шевченків. премії Василь Шкляр] / Володимир Геник // Чорномор. новини. – 2025. – 9 жовт. – С. 3 : фот. – (Історія. Культура. Проекти).

Геник В. «Треба жити!» : [27 жовт. Одес. нац. наук. б-ка долучилася до Радіодиктанту нац. єдності – найбільшого україномовного флешмобу] / Володимир Геник // Чорномор. новини. – 2025. – 30 жовт. – С. 1, 2. – (Радіодиктант національної єдності).

Забіянов Є. Причорномор'я: крізь віки і виклики війни : [в Музеї укр. кн. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського відбулася Міжнар. наук. конф., що зібрала провідних учених з України, Румунії та Молдови] / Євген Забіянов // Чорномор. новини. – 2025. – 30 жовт. – С. 1, 2. – (Конференція).

Кедь В. Образотворча кототерапія : Як одесити долають стрес : [11 жовт. в Музеї української книги Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М. Грушевського відбувся майстер-клас «Котоманія»] / Вероніка Кедь // Чорномор. новини. – 2025. – 16 жовт. – С. 4 : фот. – (Суспільство. Довкілля. Повідомлення).

Листопад

Булгакова О. Бібліотека Грушевського: півтора століття натхнення : [у День укр. писемності та мови Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського відзначила своє 150-річчя] / Ольга Булгакова, Євген Забіянов // Чорномор. новини. – 2025. – 20 листоп. – С. 1, 3. – (Ювілей).

Забіянов Є. Живописна осінь у бібліотеці : [у жовт. та листоп. від. соціокульт. діяльності Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського перетворився на мистец. простір книжкових експозицій] / Євген Забіянов // Чорномор. новини. – 2025. – 27 листоп. – С. 4. – (Мистецтво. Проекти. Інформація).

Забіянов Є. Пульсуюче серце нації : [в Музеї укр. кн. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського відбулось відкриття персон. вист. Оксани Здоровецької «Воля в мені»] / Євген Забіянов // Чорномор. новини. – 2025. – 13 листоп. – С. 3. – (Література. Мистецтво. Імена).

«Крапля сонця у морі блакиті» : [під такою назвою в Одес. акад. неперервної освіти відбувся літ. вечір, присвяч. пам'яті видат. поета Аркадія Казки] // Чорномор. новини. – 2025. – 27 листоп. – С. 3. – (Минуле і сьогодні).

Лінар С. Від Нестора Літописця до сьогодні : [28 жовт. в Музеї укр. кн. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського відбулося урочисте відкриття Фестивалу укр. кн. пам'яті М. Грушевського, присвяч. 970-річчю Нестора Літописця] / Світлояра Лінар, Катерина Галенко // Чорномор. новини. – 2025. – 6 листоп. – С. 3. – (Історія. Література. Імена).

Недялкова Г «Віват, Дельжилерська бібліотека: 75 років незмінного служіння слову та знанням : [як Дельжилерська б-ка перетворилася на центр культур. життя села] / Ганна Недялкова_// Татарбунар. вісник. – 2025. – 6 листоп. – С. 3 : фот. – (Громада: день за днем).

Овчинніков О. В'ятрович в Одесі розповів про Василя Кука: Як презентація книги перетворилася на розмову про Україну сьогодні : [в Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М. Грушевського відбулась презентація кн. В. В'ятровича. Автору одесити задавали питання як ексочільнику Ін-ту Нац. пам'яті] / Олексій Овчинніков // Одес. життя. – 2025. – 19 листоп. – С. 5. – (Мова та історія).

Палітра незламності : [під такою назвою в Одес. міськ. б-ці ім. І. Франка триває вист. малюнків, на якій представлено роботи внутрішньо переміщених осіб] // Чорномор. новини. – 2025. – 20 листоп. – С. 1. – (Виставка).

Стягайло В. Духовна броня : [в Музеї укр. кн. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського відбулась лекція В. Пономаренко, ініціаторки мовно-літ. «Освіторіуму»] / Вероніка Стягайло // Чорномор. новини. – 2025. – 13 листоп. – С. 3. – (Література. Мистецтво. Імена).

Черненко К. Дарує світу казку : [у від. краєзнав. літ. та бібліогр. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського відбулась зустріч з дит. письменницею, казкаркою Л. Гіскою] / Катерина Черненко // Веч. Одеса. – 2025. – 20 листоп. – С. 3 : фот. – (В бібліотеках міста).

Черненко К. На Хвилі добра : [у від. краєзнав. літ. та бібліогр. Одес. обл. універс. наук. б-ки ім. М. Грушевського відбулась презентація творчості письменниці Лідії Гіски – уродженки с. Окни Поділ. р-ну] / Катерина Черненко // Чорномор. новини. – 2025. – 20 листоп. – С. 3. – (Історія. Культура Акценти).

Грудень

Забіянов Є Дух нації в Одесі : [в Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М. Грушевського відбулася Всеукр. наук. конф. «Одеська «Просвіта» в боротьбі за здобуття та збереження незалежності України: до 120-річчя заснування»] / Євген Забіянов // Чорномор. новини. – 2025. – 4 груд. – С. 1, 3. – (Спадщина).

«Це жива історія, жива Церква» : [в Одес. обл. універс. наук. б-ці ім. М. Грушевського відбулася презентація друк. видань Одес. екзархату укр. греко-католическої церкви] // Чорномор. новини. – 2025. –18 груд. – С. 3 : фот. – (Минуле і сьогодення).

ВИДАННЯ, ЩО БУЛИ ВИКОРИСТАНІ У ВИПУСКУ

м. Одеса

Вечірня Одеса
Чорноморські новини
Одеське життя

